

El mirall de Josep Pla

VICENÇ PAGÈS JORDÀ

Una vegada més la Fundació Josep Pla, dirigida per Anna Aguiló amb mà de ferro sota guant de seda, organitza una exposició horitzontal sobre l'escriptor: es tracta d'anar resseguint amb paciència un determinat tema al llarg dels milers de pàgines que va deixar Pla. Amb motiu de l'Any Rusiñol, Margarida Casacuberta s'ha aturat en els moments en què les trajectòries dels dos homenots van experimentar encreuaments fructífers. De l'estudi se'n desprèn que quan escrivia sobre Rusiñol, en realitat Pla es referia al seu propi projecte literari i a la seva idea de país, que anaven madurant d'acord amb la seva evolució personal i les transformacions polítiques. Segons l'etapa, Pla feia èmfasi en el factor bohemí o bé en el conservadorisme, en la connexió amb el poble o en la visió de la burgesia. Així doncs, el que escriu Pla sobre Rusiñol ens permet conèixer millor Pla.

L'exposició, que es pot visitar fins al desembre, va acompanyada d'un catàleg de gairebé cent pàgines que compleix la característica principal que Edgar Allan Poe exigia als relats: es pot llegir d'una tirada, amb la qual cosa el lector n'obté una visió intensa i completa. Al costat dels ja publicats, dedicats a Pla i els pintors o a les cartes d'Itàlia, aquest llibret senzill i manejable té la virtut de recordar-nos que l'obra de l'escriptor continua viva i en relació dinàmica amb centenars d'altres obres, com ja avançava fa set anys Valentí Puig i el seu voluminós *Diccionari Pla de literatura*.

Potser és inevitable que quan ens situem davant d'un mirall, no ens fixem en la superfície reflectora, ni en el marc, ni en les presumibles ratllades que el solquen, sinó en la nostra imatge. El mirall es manté igual, però la imatge que ens retorna i, doncs, la relació que establim amb ell, evoluciona amb el temps (en general, hem de reconèixer que empitjora). El catàleg *Pla, biògraf de Rusiñol* té el mèrit d'advertir-nos que, quan algú ens assenyala la lluna, sovint el més sensat és fixar-nos, abans que en l'astre, en el sospitós dit que l'assenyala.